

JSM-toimikunnan päätös Aatoksen pelaamattomuuden seuraamuksista

Asian tausta

Asia koskee marraskuun 20.–21. päivien JSM-kierrosta, jolla Shakkiseura Aatoksella oli JSM-ohjelman mukaisesti pelattavana SM-liigan ottelut Aatos – RaahLi (20.11.2021) ja JyS – Aatos (21.11.2021) Raahessa, jotka Aatos ilmoitti jättävänsä pelaamatta.

Taustoitukseksi mainittakoon, että Raahessa oli tarkoitus pelata samana viikonloppuna myös ottelut EtVaS – JyS ja RaahLi – EtVaS, jotka siirrettiin lokakuun alussa JSM-toimikunnan päätöksen perusteella. Siirron myöntämisen taustalla oli se, että EtVaS:n kaksi pelaajaa olivat marraskuun JSM-kierroksen aikana kansainvälisissä edustustehtävissä maajoukkueiden EM-kilpailussa. Tämän asian yhteydessä Aatos ilmoitti, että he eivät ole halukkaita siirtämään otteluitaan pelattavaksi samaan ajankohtaan EtVaS:n otteluiden kanssa, vaan Aatos halusi pelata em. ottelut alkuperäisen JSM-ohjelman mukaisesti. Tämä esitetään ainoastaan taustoittavana lisätietona, ja tällä ei ole ollut keskeistä merkitystä arvioitaessa käsillä olevaa pääasiata.

Perjantaina 19.11.2021 Aatoksen JSM-yhteyshenkilö lähetti JSM-toimikunnalle sekä JyväS-Shakin ja Raahen Linnoituksen JSM-yhteyshenkilöille Sami Hämäläiselle (JyS) ja Heikki Sarkkiselle (RaahLi) seuraavan sähköpostiviestin:

”Hei

Pahoittelut jo etukäteen kaikesta aiheuttamastamme vaivasta, mutta emme pääse pelaamaan Raahen viikonloppuna. Eilen torstai-illalla yksi joukkueemme pelaaja ilmoitti vahvasta altistumisesta koronalle ja toinen pelaaja ilmoitti sunnuntaihin kestävästä karanteenista. Olen yrittänyt löytää varapelaajia, mutta heidän saamisensa tällä aikataululla ja toisaalta tässä koronan tartuntatilanteessa on toivotonta. Niinpä emme katso järkeväksi lähteä kuudella pelaajalla Raahen.

Toki toivomme, että ottelut olisi mahdollista vielä siirtää, mutta eipä näille siirtämisille taida tulla koskaan loppua, jos sille tielle lähdetään. Jos ottelumme tuomitaan luovutetuksi, niin toivomme, että saamme jatkaa sarjassa loppukauden.

t.Tuomo

Aatos”

Halmeenmäki oli myös erikseen yhteydessä puhelimitse JSM-toimikunnan puheenjohtaja Eetu Tiivaan perjantaina 19.11. Puhelinkeskustelussa käsiteltiin pääasiassa samoja seikkoja, jotka ilmenevät myös Halmeenmäen lähettämästä sähköpostiviestistä. JSM-toimikunnan arvion mukaan keskustelussa ei ilmennyt muita sellaisia seikkoja, joilla olisi merkittävää painoarvoa asian arvioinnissa.

JSM-toimikunnan puheenjohtaja Eetu Tiiva ilmoitti perjantaina 19.11. sähköpostitse Halmeenmäelle, Sarkkiselle ja Hämäläiselle, että asia otetaan käsiteltäväksi JSM-toimikunnassa ja pyysi samassa yhteydessä

joukkueita esittämään halutessaan asian käsittelyyn vaikuttavaa lisäselvitystä sähköpostitse tai puhelimitse. Halmeenmäen puhelua lukuun ottamassa asiassa ei kuitenkaan ole esitetty lisäselvitystä asianosaisten joukkueiden toimesta.

Asian käsittely JSM-toimikunnassa

Halmeenmäen viestin perusteella JSM-toimikunta erittelee asiasta kaksi erillistä ratkaistavaa pääkysymystä.

- 1) Onko ottelusiirtojen myöntämiselle edellytyksiä tässä tilanteessa?
- 2) Mikäli ottelusiirtojen myöntämiselle ei ole edellytyksiä, mitkä ovat otteluluovutuksien seuraamukset näissä olosuhteissa?

Kysymys 1: Ottelusiirtojen myöntämisen edellytykset

Asian tausta -kappaleessa esitetyn viestin perusteella Aatos tiedusteli ensinnäkin mahdollisuutta siirtää ottelut Aatos – RaahLi ja JyS – Aatos pelattavaksi myöhempään ajankohtaan. Tähän asiaan JSM-toimikunta antoi alustavan ratkaisun jo perjantaina 19.11, mutta JSM-toimikunta katsoo kuitenkin tarpeelliseksi esittää ratkaisunsa myös kirjallisessa muodossa tämänkin kysymyksen osalta.

Ottelusiirtojen myöntämisen edellytyksistä ei säädetä suoraan JSM-erikoismääräyksissä¹. SM-kilpailumääräysten² kohdassa 4.7 kuitenkin todetaan, että JSM-toimikunta päättää lohkojaoista ja sarjaohjelmista. Tämän perusteella JSM-toimikunta katsoo, että myös ottelusiirtoja koskevat asiat kuuluvat JSM-toimikunnan toimivaltaan.

JSM-toimikunta ensinnäkin toteaa, että sarjaohjelmien muuttaminen niiden julkaisun jälkeen esimerkiksi ottelusiirtoin voi tulla kyseeseen vain poikkeuksellisissa olosuhteissa. Lähtökohtaisesti joukkueiden on voitava luottaa siihen, että julkaistun sarjaohjelman päivämäärät ovat lopullisia. Tämä on keskeistä joukkueiden tasapuolisuuden ja sarjan ennakoitavuuden kannalta.

JSM-toimikunnan aiemman ratkaisukäytännön valossa ottelusiirtoon oikeuttavana poikkeuksellisena olosuhteena voidaan pitää esimerkiksi tilannetta, jossa JSM-ohjelmien laadinnan puutteista johtuvasta syystä joukkueen yksi tai useampi pelaaja ovat kansainvälisissä edustustehtävissä. Tällaisina kilpailuina JSM-toimikunta on pitänyt esimerkiksi Shakkiolympialaisia, seura- ja maajoukkueiden EM-kilpailuja sekä yleistä EM-kilpailua. Muita kilpailuja, kuten ulkomaisten liittojen kansallisia mestaruusturnauksia tai muita henkilökohtaisia turnauksia ei ole pidetty riittävänä perusteena ottelusiirron myöntämiselle. Tällaisille kilpailuille portin raottaminen johtaisi siihen, että ottelusiirtojen myöntämisen kynnyksentulo huomattavasti ja tämä vuorostaan vaikuttaisi huomattavan kielteisesti sarjaohjelman ennakoitavuuteen.

---

¹ <https://www.shakkiliitto.fi/wp-content/uploads/2021/06/JSM-erikoism%C3%A4%C3%A4r%C3%A4ykset-2020-2021.docx-4.pdf>.

² <https://www.shakkiliitto.fi/saannot/sm-kilpailumaaraykset/>.

JSM-toimikunta toteaa, että normaaleissakin olosuhteissa yhden tai useamman pelaajan puuttuminen JSM-ottelun kokoonpanosta on sinällään varsin tavanomaista eikä tämä lähtökohtaisesti muodosta perustetta ottelusiirrolle. Muista syistä johtuvien poissaolojen perusteella ottelusiirron myöntäminen tulee rajata erityisen poikkeuksellisiin olosuhteisiin. Tällaiseksi olosuhteeksi voitaneen luokitella esimerkiksi viranomaisen määräämä koko joukkuetta koskeva lakisääteinen karanteeni tai muu erittäin painava tapauskohtainen syy. Tällaisista olosuhteista ei kuitenkaan tässä tapauksessa ole kyse, sillä Halmeenmäen sähköpostiviestin mukaisesti Aatos olisi saanut otteluun mukaan kuusi (6) pelaajaa, mikä on JSM-erikoismääräysten kohdan 6 perusteella sääntöjenmukainen pelaajamäärä ottelun pelaamiseksi.

Kyseisten otteluiden osalta Aatos on nimenomaisesti vedonnut aiemmin oikeuteensa luottaa alkuperäisen JSM-ohjelman muuttamattomuuteen. Edelleen ilmoitus Aatoksen pelaamattomuudesta on toimitettu ainoastaan vuorokautta ennen kyseessä olevaa ottelua. Näin lyhyellä varoitusajalla toimitettavien siirtopyyntöjen hyväksynnän kynnys tulee JSM-toimikunnan mukaan olla erityisen korkealla, sillä tällaiset ottelusiirrot voivat aiheuttaa huomattavia kustannuksia myös vastajoukkueille.

Koronavirustilanteen vuoksi JSM-toimikunta on mahdollistanut joillakin kierroksilla joukkueille otteluiden yksipuolisen siirtämisen. Joulukuun 2021 kierroksen osalta tällaista päätöstä ei kuitenkaan ole tehty, joten ottelusiirron myöntäminen ei tule kyseeseen tälläkään perusteella.

Kysymyksen 1 osalta JSM-toimikunta katsoo, että ottelusiirron myöntämiselle ei ole perusteita vallitsevissa olosuhteissa, joten Aatoksen ilmoituksen on katsottava tarkoittavan tosiasiallisesti otteluiden Aatos – RaahLi ja JyS – Aatos luovuttamista.

Kysymys 2: Otteluluovutuksien seuraamukset

Asiaa koskevat säännökset

JSM-erikoismääräysten kohdassa 6 säädetään otteluiden luovuttamisen seuraamuksista seuraavasti:

”Mikäli joukkueesta puuttuu enemmän kuin kolme pelaajaa 8-henkisessä joukkueessa tai enemmän kuin kaksi pelaajaa 5-henkisessä joukkueessa, joukkueen katsotaan luovuttaneen ottelun. Mahdolliset erikoistilanteet JSM-toimikunta käsittelee erikseen. – –

Luovuttaneen joukkueen pelaamat ottelut poistetaan sarjataulukosta ja joukkue putoaa seuraavaksi kaudeksi sarjaporrasta alemmaksi. Kausi suositellaan aina pelattavaksi loppuun alkuperäisen ohjelman mukaisesti.”

JSM-kaudella 2020–2021 voimassa on kuitenkin koronatilanteen vuoksi tätäkin määräystä lieventävä COVID-19-ohje³. Ohjeessa säädetään otteluluovutuksista seuraavasti:

---

³ <https://www.shakkiliitto.fi/jsm-covid-19-lisensseista/>.

”Mikäli joukkue joutuu luovuttamaan yksittäisen ottelunsa pätevistä syistä, niin sille ei määrätä JSM-erikoismääräysten mukaisia jatkosanktiota, kuten sarjaporrasta alemmaksi putoamista.

Ottelun luovuttamisesta on kuitenkin ilmoitettava ensisijaisesti viimeistään 7 päivää ennen ottelua vastajoukkueelle ja JSM-toimikunnalle, ja ilmoitettava peruste, miksi joukkue joutuu luovuttamaan ottelun. Mikäli peruste todetaan päteväksi, muista sanktioista luovutaan.

Mikäli COVID-19 -tilanne esimerkiksi pahenee huomattavasti em. 7 päivän takarajan jälkeen, voidaan sanktioista luopua tapauskohtaisesti myös myöhemmin tulevan luovutusilmoituksen perusteella.

Pöytäluovutuksien osalta menetellään erikoismääräysten mukaisesti, mutta pätevistä syistä rahasanktioista voidaan luopua.”

JSM-toimikunnan aiempi ratkaisukäytäntö

JSM-toimikunnan käsiteltävänä on ollut aiemmin yhtä SM-liigan ottelua koskeva luovutus (JyS – TuTS). Tapauksessa TuTS ei yksinkertaisesti saanut sääntöjen mukaista kokoonpanoa kasaan ottelua JyväS-Shakkia vastaan. Asiassa vaikuttivat useat lieventävät asianhaarat, kuten TuTS:n JSM-yhteyshenkilön hiljattainen vaihdos, joukkueen huomattavat ongelmat siirtymien toteuttamisessa sekä se, että olosuhteista huolimatta TuTS yritti kaikin voimin saada kasattua erikoismääräysten mukaisen kokoonpanon, mutta ei tässä lopulta onnistunut todistettavasti selvistä ponnisteluista huolimatta.

Tapauksessa JSM-toimikunta katsoi, että otteluluovutukselle esitettiin siinä määrin pätevät perusteet, että erikoismääräysten mukaista sarjasta sulkemista ei määrätä yksittäisen ottelun luovuttamisen perusteella. JSM-toimikunta kuitenkin huomautti, että toisen otteluluovutuksen hyväksymisen kynnyks ilman erikoismääräysten mukaisia jatkoseuraamuksia on hyvin korkealla.

Alempien sarjatasojen ratkaisukäytäntö ei ole suoraan verrattavissa SM-liigaan, jossa koronatilanteesta huolimatta kilpailullisuuden painoarvo on alempia sarjatasoja suurempi. JSM-toimikunta toteaa kuitenkin, että myös alempien sarjatasojen otteluiden osalta jonkinlaista selvitystä otteluiden luovuttamisen perusteista on pyydetty, ja yksi seura (Gambiitti II) on myös suljettu I-divisioonasta useampien otteluluovutuksien perusteella.

Pätevän syyn kriteerin arviointi

JSM-erikoismääräysten mukaan JSM-toimikunta käsittelee mahdolliset erikoistilanteet erikseen. JSM-toimikunta kuitenkin katsoo, että tapauksessa ei tule kyseen JSM-erikoismääräyksissä tarkoitettu erikoistilanne, sillä riidatonta asiassa on se, että Aatos olisi saanut otteluihin erikoismääräysten mukaisen 6 pelaajan kokoonpanon, jolla ottelun olisi saanut erikoismääräysten mukaisesti pelata. JSM-erikoismääräyksissä kuvattu erikoistilanne tulee rajata täysin poikkeuksellisiin tilanteisiin, ja kohta voi tulla sovellettavaksi vain hyvin erityislaatuissa tilanteissa, mikäli joukkueella on käytettävissään sääntöjenmukainen kokoonpano JSM-ottelun pelaamiseksi.

Sen sijaan asiassa on keskeistä tarkastella JSM-kilpailua koskevan COVID-19-ohjeen seuraavan kohdan tulkintaa:

*”Mikäli joukkue joutuu luovuttamaan yksittäisen ottelunsa **pätevästä** syystä, niin sille ei määrätä JSM-erikoismääräysten mukaisia jatkosanktiota, kuten sarjaporrasta alemmaksi putoamista.*

Ottelun luovuttamisesta on kuitenkin ilmoitettava ensisijaisesti viimeistään 7 päivää ennen ottelua vastajoukkueelle ja JSM-toimikunnalle, ja ilmoitettava peruste, miksi joukkue joutuu luovuttamaan ottelun. Mikäli peruste todetaan päteväksi, muista sanktioista luovutaan.

Mikäli COVID-19 -tilanne esimerkiksi pahenee huomattavasti em. 7 päivän takarajan jälkeen, voidaan sanktioista luopua tapauskohtaisesti myös myöhemmin tulevan luovutusilmoituksen perusteella.”

JSM-toimikunta katsoo ensinnäkin, että luovutuksen toimittaminen 7 päivän takarajan jälkeen, edellyttää korostuneen pätevää perustetta, jotta ottelun luovuttaminen voidaan katsoa päteväksi. JSM-toimikunnan arvion mukaan koronavirustilanne ei myöskään ole olennaisesti pahentunut tällä 7 vuorokauden ajanjaksolla, ja esimerkiksi uusia ottelun pelaamista estäviä viranomaisrajoituksia ei ole asetettu voimaan kyseisellä ajanjaksolla. Tällaiseen seikkaan ei myöskään ole viitattu Aatoksen pelaamattomuusilmoituksessa.

Pätevänä syynä luovutukselle on pidetty kauden aikana tilannetta, jossa erikoismääräysten mukaista kokoonpanoa ei ole saatu kasaan koronavirustilanteesta sekä muista lieventävistä asianhaaroista johtuvista syistä. JSM-toimikunta kuitenkin katsoo, että COVID-19-ohjeen mukaisena pätevänä syynä luovutukselle ei voida lähtökohtaisesti pitää tilannetta, jossa joukkueella olisi lähettää otteluun erikoismääräysten kohdan 6 ja COVID-19-ohjeen mukainen kokoonpano siitä huolimatta, että alimpia pöytiä jouduttaisiin luovuttamaan.

JSM-toimikunta katsoo, että mikäli COVID-19-ohjeen mukaista lievennystä ei voida perustellusti soveltaa asiaan, niin on meneteltävä JSM-erikoismääräysten kohdan 6 säännösten mukaisesti.

Soveltaminen käsillä olevaan tapaukseen

Tapauksessa Aatoksen JSM-yhteyshenkilö Tuomo Halmeenmäki on ilmoittanut Aatoksen pelaamattomuudesta JSM-toimikunnalle ja vastajoukkueiden yhteyshenkilöille vuorokautta ennen ensimmäistä ja kaksi vuorokautta ennen toista asiassa käsillä olevaa ottelua.

Pelaamattomuuden perusteeksi on ilmoitettu se, että yksi pelaaja on karanteenissa ja toinen on altistunut koronavirukselle. JSM-toimikunta sinällään toteaa, että nämä ovat ehdottoman päteviä syitä jäädä sivuun JSM-ottelun kokoonpanosta. Tämän jälkeen Aatoksella on kuitenkin ollut Halmeenmäen oman ilmoituksen mukaisesti kuusi lähtijää kyseessä oleviin otteluihin. Pelaamattomuuden perusteeksi on ilmoitettu ainoastaan se, että Aatos ei ole katsonut järkeväksi lähteä pelaamaan näitä otteluita kuuden pelaajan kokoonpanolla. Riidatonta asiassa on se, että nämä kuusi pelaajaa eivät ole ilmoitushetkellä olleet sivussa esimerkiksi korona-altistuksen johdosta.

Tämän perusteella voidaan todeta, että Aatoksella on kahdesta poissaolosta huolimatta edelleen ollut käytettävissään JSM-erikoismääräysten kohdan 6 mukainen kokoonpano ottelun pelaamiseksi, mutta Aatos on yksipuolisesti päättänyt, että he eivät lähde pelaamaan kyseessä olevia otteluita tällä kokoonpanolla.

Edellä todetun mukaisesti JSM-toimikunta toteaa, että COVID-19-ohjeen mukaisena pätevänä syynä ottelun luovuttamiselle ei voida pitää lähtökohtaisesti tilannetta, jossa joukkueella olisi käytettävissään JSM-erikoismääräysten kohdan 6 mukainen kokoonpano ottelun pelaamiseksi. Asian moitittavuutta lisää osaltaan myös se, että pelaamattomuusilmoitus on toimitettu hyvin lyhyellä varoitusaajalla.

JSM-toimikunta katsoo, että Aatoksen otteluluovutuksissa ei ole kyse JSM-erikoismääräysten mukaisesta erikoistilanteesta tai COVID-19-ohjeen mukaisesta pätevästä syystä, joten kysymyksen 2 osalta JSM-toimikunta toteaa, että asiassa on meneteltävä JSM-erikoismääräysten kohdan 6 mukaisesti.

Päätös

Kysymyksen 1 osalta JSM-toimikunta katsoo edellä esitetyn perusteella, että ottelusiirron myöntämiselle ei ole perusteita vallitsevissa olosuhteissa, joten Aatoksen ilmoituksen on katsottava tarkoittavan tosiasiallisesti otteluiden Aatos – RaahLi ja JyS – Aatos luovuttamista.

Kysymyksen 2 osalta JSM-toimikunta katsoo edellä esitetyn perusteella, että Aatoksella ei ole JSM-erikoismääräysten tai JSM-kilpailua koskevan koronaohjeen mukaista pätevää perustetta luovuttaa käsillä olevia otteluita Aatos – RaahLi ja JyS – Aatos. Näin ollen JSM-toimikunta katsoo, että asiassa on meneteltävä JSM-erikoismääräysten kohdan 6 mukaisesti siten, että Aatoksen pelaamat ottelut poistetaan sarjataulukosta ja Aatos pudotetaan I-divisioonaan seuraavalle JSM-kaudelle. Muita jatkosanktioita asiassa ei määrätä.

JSM-toimikunta toteaa myös, että päätös merkitsee sitä, että SM-liigasta putoaa JSM-kaudella 2020–2021 sarjasijoituksien perusteella enää yksi joukkue. Päätös ei kuitenkaan rajaa pois JSM-toimikunnan oikeutta soveltaa edelleen erikoismääräysten kohtaa 6, mikäli jokin joukkue luovuttaa JSM-ottelunsa sellaisella perusteella, jota JSM-toimikunta ei katso päteväksi otteluluovutuksen syyksi.

Erikoismääräysten kohdan 6 mukaisesti kausi suositellaan pelattavaksi loppuun saakka vahvuuslukukelpoisina peleinä, mutta koronavirustilanne huomioiden JSM-toimikunta ei katso perustelluksi velvoittaa joukkueita tähän. Aatos ja sen tulevat vastajoukkueet voivat yksipuolisella ilmoituksella kieltäytyä pelaamasta Aatoksen sarjaohjelman mukaisia otteluita.

Päätös on täytäntöönpanokelpoinen siitä huolimatta, että asiasta jätettäisiin valitus Shakkiliiton hallitukselle, jollei Shakkiliiton hallitus päättä keskeyttää päätöksen toimeenpanoa mahdollisen valituksen käsittelyn ajaksi.

Päätöksen ovat tehneet JSM-toimikunnan jäsenet Eetu Tiiva (pj.), Alekski Olander (vpj.) ja Lauri Hagelberg. Sami Hämäläinen jääväsi itsensä asian käsittelystä.

Muutoksenhaku

JSM-toimikunnan päätös 26.11.2021

Tästä päätöksestä voi valittaa JSM-erikoismääräysten kohdan 10 mukaisesti Shakkiliiton hallitukselle kirjallisesti 5 vuorokauden kuluessa siitä, kun päätös on annettu tiedoksi. Valitus toimitetaan sähköpostitse Shakkiliiton toiminnanjohtaja Marko Tauriaiselle (marko.tauriainen@shakkiliitto.fi). Vastalauseen jättämisen osalta edellytetään erikoismääräysten kohdan 10 mukaisen 100 euron vetorahan maksamista.